

Poročilo o tehnični ekskurziji na plaz Vajont v organizaciji SloGeD

Plaz Vajont na severovzhodu Italije velja za eno največjih tragedij, povezanih z geotehniško stroko v zgodovini človeške civilizacije. 9 oktobra 1963 je ponoči izpod gore Mt. Toc, ki se nahaja na levem pobočju akumulacije jezua Vajont, zdrsel plaz in povzročil strahotni vodni val višine 200 m. Val je prelil krono pregrade in na svoji poti po dolini odplaknil vasi Longarone, Pirago, Villanova, Rivalta in Fae. Žrtev je bilo okoli 2000, po nekaterih ocenah celo 2500. Dogodek je sprožil vrsto geoloških, geotehničnih, pravnih, socioloških in drugih vprašanj, povezanih z varnostjo gradnje jezov in pregrad, in s tem bistveno vplival na razvoj gradbene in posredno tudi geotehniške stroke. Izkušnje te tragedije so še danes aktualne.

Na ekskurzijo na plaz Vajont smo se odpravili v petek, 22. maja 2015 v zgodnjih jutranjih urah v deževnem vremenu. Bilo nas je 46, z vseh vetrov geotehniške stroke: gradbenikov, rudarjev, geologov in tehnikov. V času vožnje do plazu Vajont smo si ogledali italijansko-francoski film Vajont - La diga del disonore (2001), ki nam je dal izjemno osnovo za razumevanje časa in pogojev, ki so botrovali temu tragičnem dogodku. Po kratkem premoru za "leteči" zajtrk in kavo smo okoli 12. ure prispeli na lokacijo muzeja v vasico Erto, kjer nas je pričakal naš vodič.

Slika 1: Udeleženci ekskurzije prihajajo na lokacijo muzeja v vasi Erto, ki se nahaja nad jezum Vajont

Vodič, za katerega se je izkazalo, da je doktor zgodovine, nam je zelo čustveno in s veliko detajli opisal zaporedje in ozadje dogodkov, ki so pripeljali do tragične nesreče.

Slika 2: Udeleženci ekskurzije poslušajo razlago vodiča v muzeju v vasi Erto

Obisk se nadaljeval na lokaciji same pregrade, in sicer v varovanem območju, do katerega lahko pridejo samo vodene skupine. Vreme nas je takrat že nekoliko potolažilo; dež je prenehal in globoka dolina Vajont, drzno prerezana na pol z visoko pregrado, se je odprla pred nami. Brazgotina plazu nad nami, vidna kot drsna ploskev kilometrskih dimenzij, je grozeče spominjala na orjaški plaz, ki se je odtrgal z gore Toc in končal v jezeru. Odrivni rob plazu je bil pred nami; jez, ki je ostal skoraj nedotaknjen, je sameval kot spomenik tragedije, v kateri človek ni razumel posledic svojega posega v naravo.

Slika 3: Drsna ploskev (levo zgoraj), odrivni rob plazu (levo) in jez (sredina, desno) v dolini Vajont

Čeprav je vodičevo znanje slovenščine bilo nadvse prijetno presenečenje, je bilo potrebno njegovo razlago vseeno prevajati iz italijanščine, v katero se je vodič hitro zatekel pri "vnetem" pojasnjevanju. Tega dela se je z velikim uspehom lotil prof. Janko Logar, ki je pri prevajanju italijanščine dodal še strokovno vsebino tako, da smo vsi na poseben način podoživeli dogodke in tragični epilog te velike katastrofe.

Slika 4: Razlaga vodiča in prevajanje prof. Logarja na lokaciji jeza Vajont

Po obisku smo se napotili do restavracije v Bellunu, kjer smo se ob dobri domači hrani in lokalnem vinu nekoliko sprostili in izmenjali vtise o pravkar končanem obisku. Izkazalo se je, da je lastnik gostilne eden od preživelih prebivalcev Langarona (na dan nesreče je bil odsoten). Njegov sin nam je pokazal knjigo o dogodku, v kateri so bile osupljive fotografije mesta Longarone pred in po nesreči. To nas je opomnilo, da je bolečina med domačini še vedno živa in da ne bo nikoli popolnoma izzvenela.

Za načrtovani obisk gradu Devin pri Trstu je žal zmanjkalo časa. V Ljubljano smo se vrnili v zgodnjih večernih urah.

Poročilo pripravil dr. Vojkan Jovičič, predsednik SloGeD.